

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, 01510 Vilnius,

tel.: +370 5 271 7154 / 271 7130,

el. p. bendrasisd@vrm.lt, el. pristatymo dėžutės adresas 188601464

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijai

Nr.

Į 2026-01-26 Nr. P33-1

DĖL SIŪLYMO KEISTI ASMENŲ PRAŠYMŲ IR SKUNDŲ NAGRINĖJIMO VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO SUBJEKTUOSE TAISYKLES

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos (toliau – Komisija) prašymą, teikia nuomonę dėl Antano Algimanto Miškinio (toliau – pareiškėjas) kreipimesi išdėstytų prašymų ir siūlymų.

Dėl Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių¹ (toliau – Taisyklės) 42 punkto papildymo, nustatant, kad, kai prašymas ar skundas pateikiamas per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo naudojant pašto tinklą informacinę sistemą (toliau – E. pristatymo sistema), atsakymas pateikiamas per tą pačią sistemą.

Taisyklių 42 punktu siekta reglamentuoti ne visus galimus variantus, kurie nurodytų viešojo administravimo subjektui (toliau – institucija), kada ir koku *konkrečiu* būdu turi būti atsakoma į asmens pateiktą prašymą ar skundą, o įtvirtinti *universalią nuostatą (principą)*, kuri leistų institucijai pačiai spręsti ir kuo paprasčiau pasirinkti šį būdą, kartu ir išplečiant asmens galimybes gauti atsakymą jam patogiu būdu. Todėl buvo nustatyta, kad į asmens prašymą ar skundą institucija *paprastai* atsako tokiu pačiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas, jeigu asmuo nepageidauja atsakymą gauti kitu jo paties nurodytu būdu. Būdai, kuriais asmuo gali pateikti savo prašymą ar skundą, yra nustatyti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje – per E. pristatymo sistemą, kitomis elektroninių ryšių priemonėmis, paštu, kreipiantis asmeniškai arba per atstovą. Taigi, jeigu institucija gavo asmens prašymą ar skundą per E pristatymo sistemą, laikydamosi Taisyklių 42 punkto nuostatų, ji turėtų savo atsakymą asmeniui pateikti per tą pačią E. pristatymo sistemą, jeigu asmens prašymas ar skundas buvo pateiktas elektroniniu paštu, institucijos atsakymas į jį taip pat turėtų būti pateiktas elektroniniu paštu. Tačiau, pavyzdžiui, jeigu asmens prašymas ar skundas buvo pateiktas elektroniniu paštu ir asmuo jame nurodė, kad atsakymą pageidauja gauti per E. pristatymo sistemą, institucija atsakymą turėtų pateikti per šią sistemą.

Manome, kad aptariama Taisyklių 42 punkto nuostata (principas) yra suformuluota pakankamai aiškiai ir nėra jokio objektyvaus poreikio šiame punkte pakartotinai išvardinti Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytus asmens prašymo ar skundo pateikimo būdus ir prie kiekvieno iš jų nurodyti, kad atsakymas asmeniui pateikiamas tokiu pačiu būdu. Atsižvelgdami į tai, šia apimtimi nepritariame pareiškėjo siūlomam Taisyklių 42 punkto papildymui.

¹ Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875.

Dėl per E. pristatymo sistemą pateikiamo institucijos atsakymo (dokumento) pasirašymo skanuotu konkretais asmens (institucijos darbuotojo) parašu.

Pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 9 straipsnio nuostatas, per E. pristatymo sistemą yra siunčiami *oficialūs* institucijų ir asmenų *elektroniniai dokumentai*. Todėl sudarant ir siunčiant tokius dokumentus turi būti užtikrintas tiek patikimas šiuos dokumentus pasirašančių asmenų identifikavimas elektroninėje erdvėje, tiek elektroninio dokumento teksto vientisumas ir nepakeičiamumas. Būtent tokie reikalavimai ir yra nustatyti Taisyklių 24.5 papunktyje (reikalavimai elektroninių ryšių priemonėmis teikiamam asmens prašymui ar skundai) bei 44 punkte (reikalavimais elektroninių ryšių priemonėmis institucijos teikiamam atsakymui). Taisyklėmis nebuvo siekiama reglamentuoti, kokie *konkretūs* informacinių technologijų sprendimai turi būti taikomi *pasirašant* asmenų institucijoms elektroninėmis priemonėmis teikiamus prašymus ir skundus arba pasirašant institucijų oficialiuosius elektroninius dokumentus, kuriais yra atsakoma į šiuos prašymus ar skundus. Tai reiškia, kad šių dokumentų pasirašymas turi atitikti tuos pačius bendrus reikalavimus, kurie yra taikomi visų kitų šalyje rengiamų ir siunčiamų oficialiųjų elektroninių dokumentų pasirašymui.

Pagal 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB (toliau – Reglamentas Nr. 910/2014) 25 straipsnio 2 dalį, lygiavertę rašytiniam parašui teisinę galią turi kvalifikuotas elektroninis parašas. Pagal Lietuvos Respublikos elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo (toliau – EAEOPUPĮ) 5 straipsnio 1 dalį, lygiavertę rašytiniam parašui elektroninio parašui teisinę galią gali turėti ir kvalifikuotam elektroniniam parašui Reglamente keliamų reikalavimų neatitinkantis elektroninis parašas. Tačiau tuo atveju turi būti išpildyta *būtina sąlyga* – tokio elektroninio parašo naudotojai dėl jo naudojimo iš anksto turi susitarti raštu ir jeigu yra galimybė šį susitarimą išsaugoti patvariojoje laikmenoje.

Manome, kad pareiškėjo kreipimesi minimu atveju skenuotas institucijos darbuotojo parašas, kuriuo būtų pasirašomas institucijos atsakymas, turėtų būti prilygintas EAEOPUPĮ 5 straipsnio 1 dalyje nurodytam elektroniniam parašui. Tai reiškia, kad kartu turėtų būti laikomasi ir minėtos EAEOPUPĮ nustatytos būtinos sąlygos. Toks veikimas neabejotinai sukeltų nepamatuojamai didelę naštą asmenims, o ypač institucijoms, nes su kiekvienu į ją besikreipiančiu asmeniu reikėtų iš anksto susitarti raštu, kad skenuotas institucijos darbuotojo parašas bus naudojamas ir jeigu yra galimybė šį susitarimą išsaugoti patvariojoje laikmenoje. Atsižvelgdami į tai, šia apimtimi nepritariame pareiškėjo siūlomam Taisyklių 42 punkto papildymui.

Dėl nustatymo, kad .adoc dokumentų formatas nėra laikomas tinkama atsakymų pateikimo asmenims priemone, išskyrus atvejus, kai pats asmenys aiškiai to prašo.

Taisyklėse nebuvo siekiama reglamentuoti, kokie *konkretūs* informacinių technologijų sprendimai (elektroninių dokumentų specifikacijos ar formatai) turi būti taikomi *rengiant* oficialiuosius institucijų elektroninius dokumentus, kuriais yra atsakoma į asmenų prašymus ir skundus. Tai reiškia, kad šie dokumentai turi būti rengiami naudojant tuos pačias bendras specifikacijas ar formatus, kurie yra naudojami rengiant visus kitus oficialius elektroninius dokumentus. Pagal Dokumentų rengimo taisyklių² 48 punktą, institucijos rengiami oficialieji elektroniniai dokumentai, kaip ir šių dokumentų elektroniniai nuorašai, išrašai, konvertuotos kopijos, *turi atitikti elektroninių*

² Patvirtintos Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-117 „Dėl Dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“

dokumentų specifikacijose keliamus reikalavimus, įskaitant ir turinio struktūros bei turinio formatus. Siekdamas formuoti vienodą dokumentų valdymo praktiką valstybės ir savivaldybių institucijose, įstaigose ir įmonėse, Lietuvos vyriausiasis archyvaras 2025 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. VE-14 „Dėl elektroninių dokumentų specifikacijų taikymo“ yra nustatęs, kokias specifikacijas turi atitikti institucijų rengiami ir elektroniniu parašu pasirašomi oficialieji elektroniniai dokumentai. Be to, nors pareiškėjo kreipimėsi ir yra nurodyta, kad oficialiųjų elektroninių dokumentų specifikacija (formatas) ADOC „nėra skirtas ir nepritaikytas piliečių naudojimui“, tačiau nėra pateiktų jokių argumentų, pagrindžiančių šį teiginį.

Atsižvelgdami į tai, manome, kad:

- pirmiausia dėl pareiškėjo keliamos problemos turėtų būti gautos institucijų, kurių kompetencija yra susijusi su valstybės politikos formavimu šioje srityje ir (ar) šios politikos įgyvendinimu, išvados,
- jeigu vis tik būtų apsispręsta, kad oficialiųjų elektroninių dokumentų specifikacija (formatas) ADOC nėra tinkama rengiant institucijų atsakymus į asmenų prašymus ir skundus, teisinio reglamentavimo tobulinimo aspektu, ši problema turėtų būti sprendžiama ne Taisyklių nuostatų (nustatant išimtį, kad institucijos rengdamos atsakymus asmenims negali naudoti tam tikrų nors oficialiai nustatytų specifikacijų (formatų) dokumentų, nebent pats asmuo to prašo), o teisės aktų, kuriais yra reglamentuojamas minėtos specifikacijos ir jų naudojimas, keitimu. Taisyklių nuostatos galėtų būti tikslinamos kartu tik siekiant minėtuose teisės aktuose ir Taisyklėse įtvirtinto teisinio reglamentavimo suderinamumo.

Dėl nustatymo, kad institucijų vidinės dokumentų apsikeitimo sistemos nėra laikomos tinkamomis atsakymų pateikimo asmenims priemonėmis, išskyrus atvejus, kai pats asmenys aiškiai to prašo.

Pagal Viešojo administravimo įstatymo 9 straipsnio 2 dalį, institucijos gali sudaryti galimybę asmenims *rengti ir (ar) teikti* elektroninius dokumentus (t. y. ir jų prašymus ar skundus) per institucijų jau sukurtas ar *kitas elektronines priemones*, leidžiančias identifikuoti asmenį (šis reikalavimas netaikomas, kai identifikuoti asmenį nebūtina). Ši nuostata atitinka ir Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytą galimą asmenų prašymų ar skundų pateikimo institucijoms būdą – asmenų prašymai ar skundai institucijoms gali būti pateikiami ir kitomis elektroninėmis priemonėmis.

Taigi, galimybė institucijoms naudoti kitas elektronines priemones yra reglamentuota įstatymo lygiu. Tačiau įstatymas nenustato, kokie konkretūs informacinių technologijų sprendimai turi (gali) būti arba neturi (negali) būti naudojami kuriant ir naudojant šias elektronines priemones. Taip pat nėra nustatyti ir kokie nors specialūs ribojimai elektroninių priemonių naudojimui. Įstatymu yra nustatytas tik bendras reikalavimas toms elektroninėms priemonėms – turi būti užtikrinta galimybė identifikuoti elektroninį dokumentą rengiantį ir teikiantį asmenį.

Reglamentuojant E. pristatymo sistemos kaip vieno iš galimų asmenų prašymų ar skundų pateikimo būdų naudojimą yra numatyti veiksmai, kaip turi būti elgiamasi, kai yra neaktyvi asmens elektroninio pašto dėžutė. Kitaip tariant, yra reglamentuota, kaip turi būti įteiktas institucijos atsakymas asmeniui, kai pirminis (numatytas kaip įprastas) atsakymo įteikimo kelias nesuveikia, nes asmuo nededa tam reikalingų pastangų. Pagal Viešojo administravimo įstatymo 9 straipsnio 6 dalį, tais atvejais, kai asmens elektroninio pristatymo dėžutė yra neaktyvi ir elektroninė siunta jam siunčiama per E. pristatymo sistemą, pašto paslaugos teikėjas šią siuntą *įteikia kaip pašto siuntą*, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos pašto įstatymu. Atkreipiame dėmesį į tai, kad kitų elektroninių priemonių naudojimui panašus reglamentavimas įstatymo lygiu nėra nustatytas. Viešojo administravimo įstatyme nustatytą reglamentavimą detalizuojančios Taisyklių 42 ir 44 punktų nuostatos įtvirtina jau minėtą

universalią nuostatą (principą) dėl institucijos atsakymo (oficialiojo elektroninio dokumento) įteikimo pasirinkimo būdo ir šio atsakymo pasirašymo bei teksto vientisumo ir nepakeičiamumo užtikrinimo. Todėl naudodama kitą elektroninę priemonę keitimuisi elektroniniais dokumentais tarp asmens ir institucijos ir įgyvendinama minėtą teisinį reglamentavimą, institucija turėtų gauti visus reikalingus asmens sutikimus ir patvirtintinus, kad ši priemonė abiejų šalių bus pripažįstama ir naudojama kaip priimtina ir patikima.

Be to, pareiškėjo kreipimėsi nėra nurodyta, *kur* jis siūlo įtvirtinti specialų reikalavimą dėl tam tikrų elektroninių priemonių (valstybės informacinių sistemų) naudojimo ribojimo. Jeigu šį reikalavimą siūloma įtvirtinti Taisyklėse (kaip tai yra aiškiai nurodyta pareiškėjo siūlyme dėl E. pristatymo sistemos naudojimo), tuomet poįstatyminiu reglamentavimu būtų siaurinamas Viešojo administravimo įstatyme nustatytas reglamentavimas.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, nepritariame pareiškėjo pasiūlymui Taisyklėse nustatyti specialų reikalavimą dėl tam tikrų elektroninių priemonių (valstybės informacinių sistemų) naudojimo teikiant institucijų atsakymų asmenims ribojimo (jei būtent Taisyklių keitimas turimas mintyje). Manome, kad toks reikalavimas turėtų būti reglamentuotas įstatymo, o ne poįstatyminiu lygiu. Tačiau prieš tai turi būti gerai įvertinta institucijų taikoma praktika – naudojamų kitų elektroninių priemonių funkcionalumai ir galimybė jas patikimai ir efektyviai naudoti ateityje.

Atkreipiame dėmesį ir į tai, kad pagal Viešojo administravimo įstatymo 1 straipsnio 2 dalį, šio įstatymo nuostatos institucijoms, atliekančioms funkcijas pagal kituose įstatymuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytą tvarką, taikomos tiek, kiek jų veiklos priimant ir nagrinėjant prašymus ar skundus nenustato kiti tokią veiklą reglamentuojantys įstatymai, Europos Sąjungos teisės aktai ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys. Analogiška nuostata yra įtvirtinta ir Taisyklių 2 punkte – nagrinėjant asmenų prašymus ir skundus ir aptarnaujant asmenis institucijose Taisyklių nuostatos taikomos tiek, kiek tų teisinių santykių nereglamentuoja įstatymai, tiesiogiai taikomi Europos Sąjungos teisės aktai, Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys ar jų pagrindu priimti teisės aktai. Tai reiškia, kad kiti įstatymai, tiesiogiai taikomi Europos Sąjungos teisės aktai, Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys ar jų pagrindu priimti teisės aktai, reglamentuojantys konkrečias asmenų prašymų ar skundų nagrinėjimo procedūras, gali nustatyti kitokius asmenų prašymų ar skundų pateikimo institucijoms bei institucijų atsakymų pateikimo asmenims būdus, taip pat gali nustatyti ir konkrečius informacinių technologijų sprendimus, kurie turi būti naudojami asmenims ir institucijoms keičiantis elektroniniais dokumentais tais teisės aktais reglamentuotų procedūrų metu. Tokiais atvejais turėtų būti vadovaujama paminėtais teisės aktais.

Vidaus reikalų viceministras (-ė)

V. Vaškelis, tel. (0 5) 271 8274, el. p. virginijus.vaskelis@vrm.lt